

Rinzai zen-senter Oslo (RZS) — styrets årsrapport 2024

Årets aktiviteter

Ukentlig program

Gjennom hele 2024 har det ukentlige programmet på senteret gått sin gang med unntak av en ukes opphold i påsken, helligdagene i mai, lille julaften samt en uke under sesshin i slutten av juli (den årlige intensive sommerretretten). Folk har møtt opp til zazen (sittende meditasjon), kinhin (gående meditasjon) og resitasjon i Rinzai zen-senters lokaler i Grønlandsleiret 31. Mandager fra kl. 17:00-18:00 har det vært et jevnt godt oppmøte med gjennomsnittlig 8-14 deltakere, og programmet har bestått av innledende resitasjon av hjertesutra, to perioder (25 min.) med zazen og kinhin imellom. Torsdag fra kl. 18:30-21:00 har deltakerne innledet med en lengre resitasjonsøkt og sittet tre perioder med zazen og kinhin imellom. Lørdag fra kl. 08:00-10:00 har det pågått resitasjon, to perioder zazen og kinhin, og deretter 30 min. nitten soji (arbeidende meditasjon) - felles innsats med rengjøring av lokalene. Søndag kl. 09:30 har det vært nitten soji og 10:00-12:00 har det vært resitasjon, to perioder med zazen og kinhin. På samtlige dager har folk samlet seg rundt bordet etter praksisen over en kopp te og samtale.

Senterets hovedlærer siden 2009, Koshin Christopher Cain, bodde og fikk sin zen-trening på Mt. Baldy Zen Center (MBZC) Los Angeles fra 1990-2002 før han startet Puget Sound Zen Center i staten Washington (<https://www.rinzai-zen.no/vre-lrere>). Han besøkte RZS i periodene 31.01-29.02.24 og 17.07-06.08.24 og deltok da i den ukentlige praksisen. I den forbindelse holdt han Dharmaforedrag torsdag 01.02 «Deep Forgiveness», søndag 04.02 «How to Do Zazen», torsdag 15.02 «Beyond Good and Bad», torsdag 18.07 spørsmål og svar om zen-praksis, søndag 21.07 «The Two Sides of Love» og søndag 04.08 «The Impossible Might Take a While». Utenom disse periodene har Koshin holdt Dharmaforedrag digitalt i forbindelse med den ukentlige sittingen hver første torsdag i måneden. Tema har vært annonsert på forhånd i det månedlige nyhetsbrevet til e-postlisten.

Styret ønsker å takke alle frivillige, både faste og vikarer, som har stilt opp og tatt ansvar for at de ukentlige sittingene er blitt gjennomført.

Retretter (intensive praksissamlinger)

Zazenkai

Tradisjonen tro ledet Koshin zazenkai (kortere retrett over en helg eller langhelg) i senterets lokaler fra torsdag 08. til og med søndag 11.02.24. Tema for Dharmaforedragene var «Dongshan and the Interplay of Absolute & Relative». Det var 23 stykker som deltok på hele eller deler av zazenkai og ytterligere tre stykker som var innom på foredragene og noen perioder zazen. Zazenkai ble avsluttet med en Jukai-seremoni der Børge Holen og Jan Martin Gismervik formelt ga løfter om å holde de fem lek-løftene (precepts). Ansvarlig for maten under arrangementet (tenzo) var Hilmar Fredriksen.

Senterets andre lærer, Shingen Jan Gaensslen, ble ordinert som munk på MBZC. Han bodde der i ni år og fikk sin trening på omtrent samme tid som Koshin. Han har ledet tre retretter i RZSs lokaler gjennom 2024. Helgen den 03.-05.05.24 var det planen at han skulle ankomme senteret og lede zazenkai, som på den tiden av året markerer Kanbutsu-e (Shakyamuni Buddhas fødsel) og Hanamatsuri (Japansk Blomsterfestival). Pga. uforutsette

familieforpliktelse måtte Shingen lede zazenkai digitalt over Zoom. Han holdt Dharmaforedrag over temaet «Vår form – Lotussutraen» og hadde individuelle samtaler med deltakerne. Det var 14 deltakere. Guoste Tamulynaite og Jan Martin Gismervik var ansvarlige for matlaging (tenzoer) denne helgen.

Shingen var til stede fysisk og ledet zazenkai 28.-29.09.24 med temaet «Dharani of the Great Compassionate One» der 16 stk. deltok. Shingen var også til stede og ledet Rohatsu zazenkai den 13.-15.12.24 der 14 stykker deltok. Temaet var «Hjertesutra». Etter et flere uker langt opphold på et Rinzaikloster i Japan var han spesielt inspirert og vital i sin undervisning. Rohatsu zazenkai markerer tradisjonelt Shakyamuni Buddhas oppvåkning, og munkene som gjennomfører denne retretten i klostre sitter oppe gjennom natten også, såkalt «yaza». Lørdag kveld den 14.12 fortsatte derfor programmet med frivillig zazen (yaza) fra kl. 21:30 – 24:00. En håndfull deltok sammen med Shingen her, og mot slutten ble det også brukt kyosaku for den som ønsket. Vidar Ringstrøm var ansvarlig for maten på begge de nevnte retrettene.

Sesshin

Den årlige sesshin, intensiv retrett over en uke, ble avholdt fra den 26.07 til 02.08 på Åstjern Hyttetun med 23 deltakere i tillegg til Shingen og Koshin. Sistnevnte underviste over temaet «Trust in Mind – Finding Unity in Difference» med utgangspunkt i diktet «Trust in Mind» av den tredje zen-patriarken, Sengcan. Shingen bidro også med inspirerende foredrag i løpet av uken. Tenzo (kokk) var Lise Aas Knutsen, som sørget for varierte og velsmakende måltider.

Langsitting

Gjennom vårsemesteret har Jan Martin Gismervik organisert langsitting på fredager – 26.01, 23.02, 22.03, 26.04 og 31.05. Programmet har startet med resitasjon av «Zazen sangen» av Hakuin Ekaku, og deretter zazen i to timer. Det har vært opp til den enkelte hvorvidt hun eller han ville sitte gjennom hele perioden eller avveksle med stående eller gående kinhin (stående eller gående meditasjonsstilling). Fra og med mars ble tidspunktet fremskyndet en time til kl. 19:00-21:00. Langsitting har tatt en pause etter at Guoste og Jan Martin ble foreldre.

Kurs og andre aktiviteter

Introkurs

I oktober og november 2023 tok Leni Torvbråten initiativ til å holde et par kortere introduksjonskurs for nye etter den faste mandags-sittingen fra kl. 18:30 – 20:30. Den 15.02 ledet hun et nytt kurs av dette formatet med seks deltakere. Siden har Shindō Kreg Viesselman ledet slike introkurs hver siste mandag i måneden unntatt i juli og i desember. Det har vært gjennomsnittlig åtte-ti deltakere på kursene. I februar ble i anledning Koshins besøk introkurset flyttet til lørdag den 04.02 og han bidro til å lede kurset. Fire stykker deltok på kurset. I september ble introkurset ledet av Shingen fredag 27.09, og åtte stykker deltok.

Dharmakurs (undervisning i Buddhas lære)

Koshin ledet Dharmakurset «The Roots of Buddhism» over fem mandager etter den faste sittingen. Han ledet kurset fysisk den 05, 12. og 19. februar og deretter digitalt. Det var tolv deltakere.

Preceptkurs

Et nytt preceptkurs ble sparket i gang med Koshin til stede den 02.02 med deltakerne – Beatrice Oanes, Vidar Ringstrøm, Muhammed Elfrøm, Craig Malpass og Guoste

Tamulynaite. De har studert tekster om grunnleggende Buddhisme og de fem levereglene (fem precepts) sammen og har hatt møter en gang i måneden gjennom hele året. Guoste måtte trekke seg etter at hun fikk sønnen, Jo Bernard på høsten. Under en «Jukai» seremoni med Koshin til stede søndag den 09.02.25 vil de som har gjennomført kurset gi et løfte om å holde de fem lek-løftene. Da er de formelt precept-holdere og forplikter seg til å følge den buddhistiske vei generelt og til å bidra til praksisen ved RZS spesielt. Dette er det fjerde kullet ved RZS, som tar precepts med Koshin som lærer.

Offentlig foredrag

Koshin holdt et offentlig foredrag på Litteraturhuset kl. 19:00 den 13.02 med tittelen «The Problem with Purity».

Ordinasjon

Kreg Viesselman var første gang innom RZS i 2008 og begynte å praktisere regelmessig i gruppa i 2010. Han tok de fem lek-løftene i august 2015 og var blant de tre første i vår sangha til å ta disse løftene med Koshin som lærer. Fra årsmøtet i 2018 fram til årsmøte i 2020 var han Shika, ved RZS, det vil si. representant for Koshin og ansvarlig for den religiøse virksomheten ved senteret. Etter det har han vært aktiv i praksis-komiteén og fortsatt å bidra til driften av den religiøse praksis ved senteret. Søndag den 18.02 ble Kreg ordinert som lek-munk av Koshin i en «Tokudo» seremoni der han avga de tilhørende løftene og fikk tildelt dharmanavnet, Shindō. Shingen var også til stede og deltok i seremonien. Shindōs familie, medlemmer av sanghaen, representanter fra Buddhistforbundet (BF) samt fra andre grupper innen BF var til stede under seremonien. Enkelte sanghamedlemmer samt Shindōs familie i USA fulgte begivenheten digitalt.

Shindō har tatt initiativ til og vært aktiv i opprettelsen av stillingen, buddhistisk samtalepartner (chaplain), ved Livssynsåpent samtalesenter ved Universitetet i Oslo. Buddhistforbundet dekker kostnadene for en 20% stilling, og Shindo er blitt ansatt i to år fra våren 2024. Han er på UiOs campus hver torsdag for samtaler med studentene og har organisert fast zazenpraksis fra kl. 08:15-09:15 torsdager.

Åpent Hus

Den 19.01 kl. 19:00 ble det organisert åpent hus på senteret. Shindō Kreg Viesselman, Guoste Tamulynaite og Jan Martin Gismervik bidro med musikk, og Kjersti Bronken Senderud fremførte poesi. Fotografier fra senterets virksomhet var lagt ut til gjennomsyn. Deltakerne brakte med seg mat og drikke i form av spleiselag. Det var Beatrice Oanes som stod bak organiseringen.

Dokusan – samtale med lærer

Koshin har tilbudt medlemmene personlige samtaler med ham digitalt fra 19.06 for alle som har spørsmål omkring praksisen. Flere har benyttet seg av dette. En liten avgift betales RZS for tjenesten.

Sy-dag

Arbeidet som ble påbegynt i 2022 med å reparere gamle og sy nye zafu (meditasjonsputer) og zabuton (meditasjonsmatter) fortsatte med en sydag 23.06.24 fra kl. 12:30-16:00. Guoste Tamulynaite har hatt ansvaret med å lede sy-gruppa og formidle kontakt mellom de som er interessert i å sy.

Arbeid utført av styret, gruppene, komitéene og enkeltmedlemmer

Styret og PK

Det sittende styret har hatt møter i 2024 den 19.03, 16.04, 15.05, 11.06, 22.07, 12.08, 10.09, 14.10, 12.11, 10.12, 07.01.25 og 27.01.25. Praksiskomiteén (PK) har siden årsmøtet den 29.02.24 bestått av Koshin, Shindō Kreg Viesselman, og Jan Martin Gismervik. PK har ansvar for alt som berører meditasjonspraksisen og undervisningen ved senteret, dvs. den religiøse siden av senterets drift. PK har hatt jevnlige møter i perioden. Det er et mål at et styremedlem skal delta på PK møter, og at PK representeres på styremøtene. Koshin deltok fysisk på styremøtet i juli og var med digitalt via Zoom på den første del av åtte av de øvrige. Beatrice Oanes har ved siden av å være sekretær i styret tatt imot og registrert alle påmeldinger til retrettene og sendt ut infoskriv om retrettene til deltakerne.

Husgruppa

Senterets nåværende leiekontrakt i Grønlandsleiret 31 (GL31) løper ut den 30.06.25. Styret og husgruppa har jobbet mye med å avklare hvor RZS skal holde til etter denne datoen. Husgruppa ved Lise Aas Knutsen (leder), Eskil Tinn, Espen Ore og Hilmar Fredriksen har hatt flere møter internt samt møter med gårdeier og BFs generalsekretær. Gårdeier har vært interessert i å ha med RZS videre som leietaker og har tilbudt en brukbar kvadratmeterpris i en ny leieavtale, men BF ønsker mindre og rimeligere lokaler. Etter omorganisering og nye vedtekter fra 06.04.25 vil BF ikke ha like stort behov for det store møterommet. Det har derfor vært uaktuelt for BF å forlenge nåværende avtale med RZS om å dekke 36% av leie- & fellesutgiftene. BFs kontor alene utgjør kun 20% av lokalene. BF har i tillegg et ønske om samlokalisering med STL (Samarbeidsrådet for Tro og Livssynssamfunn) fra sommeren 2026.

Videre leie i GL31 vil innebære at RZS må trappe opp utleie betydelig for å veie opp for økt husleie. Styret varslet de nåværende leietakerne hvilken leiepris som da blir aktuell. Dharmagruppa, som har vært fast leietaker i en årrekke, fant den prisen for høy og valgte å si opp avtalen sin f.o.m. 01.06.25. RZS vil også måtte finne en ny leietaker som erstatter BF. En opptrapping av utleie vil være arbeidskrevende og legge beslag på mye av RZSs administrative ressurser. Annonsering på Finn.no og internt i gruppene under BF om ledige lokaler har hittil ikke gitt respons. Husgruppa og styret er i skrivende stund opptatt med å undersøke lokaler i første etasje i Fjellgata 1 på ca. 100 kvm for videre leie når kontrakten løper ut. Det gjenstår å møte styret i sameiet og ta opp forhold som ennå ikke er avklart. Totalt sett har styret og husgruppa kommet til at mindre lokaler vil frita senteret fra belastende arbeid med utleie og bidra til at det kan spares midler til kjøp av egne lokaler i fremtiden.

Boksalg

Thor Arne Sæterholen har hatt ansvaret for å kjøpe inn nye bøker til boksalget ved senteret.

Kommunikasjonskomitéen

Craig Malpass har ledet komitéen og har sammen med Amund Faller Råheim, Bjørn Gunnar Staal og Erlend Skaug Ingebrigtsen sørget for å sende ut månedlige nyhetsbrev til e-postlista slik at alle interesserte er informert om senterets aktiviteter. Senterets nettsider og Facebook-sider er blitt oppdatert med nødvendig informasjon.

Zenpunkt

Redaksjonen av RZSs tidsskrift, Zenpunkt, Petter Lohne (redaktør), Jo Michael De Figueirido, Leni Torvbråten og Pål Jakob Walstad, har gitt ut utgave nummer åtte i februar. Den har «kroppen» som hovedtema og ble trykt opp i 150 eksemplarer. Redaksjonen var ferdig med utgave nummer ni i oktober. Hovedtema her er «renhet og urenheter», og bladet ble trykt opp i 125 eksemplarer.

Omsorgsgruppa

Christian Torset og Jessica Frost har sørget for at sanghamedlemmer har fått en liten oppmerksomhet ved fødsler, ved dødsfall og andre viktige begivenheter.

Økonomi

RZS har i 2024 hatt et underskudd på kr. 22.917. Våre leieutgifter har vært store og øker i tråd med konsumprisindeksen fra år til år. Medlemsavgifter, deltakeravgifter for retretter og leien fra våre leietakere ble økt i 2024 for å bidra til at senteret igjen kommer på plussiden. Mandagskveldene er blitt brukt til egne aktiviteter, som introduksjonskurs en gang i måneden og Dharmaklasser tre kvelder. Styret har ikke funnet leietaker til de ledige kveldene. Utleie alle mandagskvelder hele 2024 ville utgjort kr. 43.200 i inntekter. Dersom RZS skal ha ambisjoner om å spare opp til å kjøpe egne lokaler en gang bør inntektene økes. Vi håper selvfølgelig at all innsatsen med å tilby god undervisning og givende retretter skal bære frukt i form av større deltakelse og interesse for senteret og dermed flere medlemmer.

Forpliktelser som tros- og livssynssamfunn

Leie av lokalene i Grønlandsleiret 31 utgjør en stor andel av senterets utgifter – totalt kr. 613.323 i 2024. Lokalene deles med Buddhistforbundet (BF), som etter avtalen dekker 36% av leie- og strømavgiftene. Lokalene er hensiktsmessig utformet for RZSs aktiviteter med separate toaletter, kjøkken, felles møterom og et stort meditasjonsrom. Lokalene er blitt leid ut i den grad det er mulig til ulike grupper den tiden RZS ikke bruker dem og utenom BF's møter. Med tilgang til slike lokaler sentralt plassert i Oslo har RZS drevet kontinuerlig og forutsigbar ukentlig aktivitet. I tillegg har man avholdt intensive samlinger med opptil 25 deltakere over en helg eller en tre-firedagers periode.

RZSs vedtekter angir: «Organisasjonens formål er å samle zen-buddhister og zen-interesserte i en sangha, et fellesskap av likeverdige mennesker for å samarbeide med sikte på egen og medmenneskers vekst, innsikt og frigjøring». I tillegg angir vedtektene at «Praksisen ved senteret skal følge Rinzai-tradisjonen». Rinzai er en av flere zen-tradisjoner, som igjen er en retning innen buddhismen som vektlegger meditasjon og erfaringsbasert innsikt. Senteret legger derfor størst vekt på å tilrettelegge for sittende meditasjon, zazen. Ukentlig felles meditasjon skal gi støtte i den enkeltes daglige praksis. Det er allment kjent at lengre perioder med intensiv praksis over flere dager bidrar til fordypning i praksisen. Senteret tilbyr derfor slike samlinger med varighet fra en helg (zazenkai) til en uke. Sistnevnte, en sesshin, organiseres en gang i året i sommerhalvåret.

RZS tilbyr også studiegrupper (Dharmainstruksjon) med mulighet for å delta digitalt der man fordyper seg i tekster fra kjente læremestere og andre klassikere innen zen-tradisjonen eller buddhismen generelt.

For å kunne drive en seriøs og autentisk buddhistisk praksis har senteret formelt knyttet til seg en lærer med den nødvendige opplæring og erfaring, Koshin Christopher Cain. Koshin driver Puget Sound Zen Center i Washington, USA sammen med sin kone, Lidunn. Han har i tidligere år besøkt Rinzai zen-senter to ganger i året: 1) en 10-dagers periode i februar da han har avsluttet besøket med en intensiv samling over tre dager (zazenkaï) og 2) en to-ukers periode i slutten av juli der han har avsluttet oppholdet med å lede en intensiv ukelang samling (sesshin) på en leid hytte utenfor Oslo. Fra og med mai 2022 har senteret hatt besøk av Koshin tre uker av gangen og utvidet hans tilstedeværelse ved senteret. Han kan da undervise mer og møte flere av deltakerne på senterets aktiviteter. Koshin følger også opp senteret utenom disse reisene via e-post, telefon og digitale møter. Senteret betaler Koshin honorar for tiden han bruker på reisene, samt undervisning, veiledning og støtte utenom reisene.

RZS inviterer også Shingen Jan Gaensslen til å lede samlinger (zazenkaï) – se nærmere omtale under avsnittet, «Årets aktiviteter». Han har i 2024 ledet tre helgesamlinger. Han mottar også honorar for tiden han bruker på reisene og undervisningen. RZS har i 2024 brukt til sammen kr. 189.636 på honorarer til disse lærerne, samt kr. 40.866 på deres reiser.

Rinzai zen-senter har hittil ikke hatt særskilte tilbud for barn og unge. Skoleklasser som tar kontakt er blitt tatt imot for egne introduksjoner og for å svare på spørsmål, og studenter har fått delta i den ukentlige praksisen når de har meldt sin interesse. På samtalene etter fellesmeditasjonen har studentene fått stille sine spørsmål.

Senteret praktiserer full likestilling mellom kjønnene, og balansert representasjon av kjønnene både i organisasjonens styre og i den religiøse ledelsen (praksis-komitèen) bestrebes. I 2024 har det av fire styremedlemmer vært to kvinnelige representanter. Historisk sett har det vært en overvekt av mannlige deltakere på senterets aktiviteter. Dette er man bevisst på og forsøker å legge til rette for at andelen kvinner kan ta seg opp.

Hilsen styret,

Oslo, 30.01.25

Børge Holen

Beatrice Oanes

Lise Aas Knutsen

Peter Davami